

OBSERVATORI DE LA RECERCA A CATALUNYA (IEC)

Introducció

El seguiment i l'examen de la Recerca, Desenvolupament i Innovació (R+D+I) d'acord amb criteris homologats internacionalment són necessaris per objectivar els rendiments obtinguts a partir dels recursos invertits en aquestes activitats. El coneixement precís, actualitzat i complet de les activitats de recerca possibilita l'elaboració de polítiques encertades i l'oportunitat en la presa de decisions.

L'Institut pot exercir un paper clau en el sistema català de ciència i tecnologia. Segons l'article 3.b dels Estatuts, la institució ha de "contribuir a la planificació, la coordinació, la realització i la difusió de la recerca, en les diferents àrees de la ciència i la tecnologia." L'any 2004 l'Institut va presentar una declaració institucional sobre la recerca com a resultat d'un cicle de conferències, discussió i reflexió sota el títol de *Perspectives del segle XXI: Recerca i país*.

Durant la tardor del 1995, el Consell Permanent acordà posar en funcionament un projecte d'estudi sobre l'estat de la recerca a Catalunya. Per encàrrec de l'antic Comissionat per a Universitats i Recerca (CUR), l'estudi es basava en una sèrie d'informes periòdics sobre cada una de les àrees en què es pot dividir l'activitat científica. El projecte es denominà *Reports de la Recerca a Catalunya* i fou coordinat des de l'inici per la Secretaria científica de l'Institut. Els informes són redactats per un equip de prestigiosos investigadors de cada àmbit. La primera edició dels *Reports* va organitzar-se en vint-i-quatre àrees temàtiques, que cobrien el període 1990-1995. Entre febrer del 2003 i desembre del 2004 i amb el suport del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI), la Secretaria científica de l'IEC ha coordinant la segona edició dels *Reports*. Aquesta edició cobreix l'etapa 1996-2002 i les àrees temàtiques s'han ampliat a vint-i-sis.

Tot aprofitant la segona edició dels *Reports*, la Secretaria científica va posar en funcionament el maig de l'any 2003 l'Observatori de la Recerca a Catalunya, un projecte de referència per a l'anàlisi, la planificació, la coordinació i la difusió de les activitats R+D+I dins el sistema de ciència i tecnologia català.

Objectius

Amb la finalitat de donar suport a la presa de decisions operatives, els objectius estratègics de l'Observatori són:

- Avaluar de manera continuada el desenvolupament de Catalunya en les diferents àrees de la ciència i la tecnologia a partir de dades quantitatives indicadores.
- Posar a disposició de la comunitat científica i de la societat en general un sistema d'instruments de treball i fonts d'informació actual i retrospectiva sobre l'estat de l'activitat investigadora catalana.

Àmbit d'actuació

L'Observatori vol donar una visió global i detallada de les diverses àrees temàtiques del sistema de ciència i tecnologia català, però sense realitzar una anàlisi o avaluació comparativa entre institucions, grups o investigadors. En aquesta línia, s'impulsarà el seguiment continuat de les activitats de recerca a l'IEC.

L'Observatori treballa a partir d'una classificació d'àrees científicotècniques basada en la dels *Reports* i el seu abast cronològic comença l'any 2000 (en certs indicadors, pot arribar fins l'any 1996). Es treballa en una taula d'equivalències amb la resta de taxonomies existents: àmbits CONACIT i CIRIT, àrees MEC i ANEP, codis UNESCO i CNAE, àrees ISI, Classificació Internacional de Patents, etc.

L'àmbit geogràfic d'estudi dels *Reports* es centra en tota activitat R+D+I desenvolupada en el territori de Catalunya, tot establint comparacions a nivell estatal i internacional, amb països capdavanters o propers geogràficament, o amb magnituds estadístiques homologables a Catalunya. Existeix la possibilitat futura d'ampliar l'objecte d'estudi a la resta dels països catalans.

Programa d'activitats

El programa de l'Observatori es centrarà en les següents activitats:

1. Recerca a l'IEC
 - a. Donar suport i avaluar les activitats científiques de les seccions i societats filials, a més de les xarxes temàtiques participades.
 - b. Coordinar i executar les directrius i/o orientacions que marqui la Comissió d'Investigació de l'Institut.
2. Informació sobre R+D+I
 - a. Identificar, seleccionar, analitzar i difondre informació precisa, actualitzada i detallada sobre la ciència a Catalunya.
 - b. Consolidar l'estructura permanent de l'Observatori amb els recursos humans i informàtics necessaris, a més de crear un comitè científic d'assessorament.
 - c. Potenciar el coneixement públic dels estudis i anàlisis.
 - d. Establir col·laboracions i projectes conjunts amb altres iniciatives, centres i grups especialitzats en l'estudi d'informació R+D+I a Catalunya, a Espanya i a l'estranger.
3. Reports de la recerca a Catalunya
 - a. Donar continuïtat i difondre els informes a tota la comunitat científica catalana i a la societat en general.
 - b. Estudiar àmbits que resten pendents.
4. Altres activitats
 - a. Impulsar la publicació electrònica a través del lloc web.
 - b. Inventariar les revistes científiques editades a Catalunya.
 - c. Estudiar la recerca aplicada al medi ambient.
 - d. Analitzar la situació de les empreses derivades (*spin-off*).
 - e. Detectar els camps científics emergents i fer prospectiva general.

Metodologia

El treball de l'Observatori es desenvoluparà en cinc fases:

1. Detecció de les necessitats informatives.
2. Identificació i selecció de les fonts d'informació.
3. Processament i depuració de les dades.
4. Elaboració d'estudis i anàlisis estadístiques.
5. Publicació electrònica dels resultats a Internet.

Els indicadors seleccionats han de ser únics i comparables a nivell internacional en els diversos àmbits R+D+I:

- Entorn socioeconòmic
- Recursos humans
- Recursos econòmics (procedència i execució)
- Recursos materials (infraestructura, equipaments, etc.)
- Resultats (producció científica i tecnològica).

Les dades s'obtenen bàsicament a partir de dues tipus de fonts d'informació:

- Convenis per a la transferència d'informació amb el DURSI, les universitats i altres organismes públics de recerca (CSIC, IRTA, etc.)
- Processament sistemàtic de fonts informatives primàries (resolucions dels butlletins oficials, estadístiques, etc.) i secundàries (memòries del plans nacionals, informes, etc.)

A partir de les fonts seleccionades, l'Observatori normalitza la informació i desenvolupa diverses bases de dades sobre els recursos i els resultats de la investigació catalana, pública i privada (a l'annex s'adjunta un llistat amb les dades recopilades fins el moment). A més, disposa d'una intranet que recopila i organitza tota la informació disponible, inclosos documents d'estudi, lloc web d'interès, etc.

En un estadi avançat del projecte es pretén estructurar i explotar la informació recopilada de forma permanent i actualitzada mitjançant un portal de referència a Internet, amb diversos nivells o perfils d'accés. En tot moment es segueixen les directrius de seguretat i confidencialitat de la legislació de protecció de dades de caràcter personal. A més, aquesta informació permetrà l'elaboració dels futurs *Reports* (en principi, cada cinc anys) i d'informes generals sobre el sistema científic català o sectorials (seguiment de convocatòries competitives, anàlisi de sectors emergents o no inclosos en els *Reports*, estudi de la productivitat científica, etc.)

Amb la finalitat d'integrar iniciatives, l'Observatori ha de col·laborar permanentment amb altres centres i grups especialitzats en l'estudi d'informació R+D+I a Catalunya, a Espanya i a l'estranger.